

PK-YRITYSBAROMETRI SYKSY 2018

Alueraportti, Pirkanmaa

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2018 Pk-yritysbarometri perustuu 4636 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä, kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä sekä rahoitusta. Ajankohdaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa ja omistajanvaihdosta.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat kevään 2018 tilannetta heikommat. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +27, kun se viime keväänä oli +35. Pirkanmaan alueella tilanne nähdään kevään 2018 tilannetta selvästi heikompana; saldoluku on nyt +26 kun se keväällä oli +37. Suhdanteiden paranemista ennakoit nyt alueella selvästi harvempi ja ennallaan niiden arvioi pysyvän useampi kuin keväällä.

Pirkanmaan alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen jäävät myös heikommiksi kuin keväällä. Saldoluvuksi muodostuu +13, kun se keväällä oli +18. Myös koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun (+14) perusteella hieman heikommat kuin keväällä 2018 (+17).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (35 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoit 3 % koko maan pk-yrityksistä. Myös Pirkanmaan alueella on eniten asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä (38 %). Vastaavasti kuin keväällä, myös nyt yritystoiminnan loppumista alueella ennakoit 2 % vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on koko maassa ja alueella hieman vähemmän kuin keväällä. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pirkanmaan pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja kehittämisen esteet

Koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa sekä yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa. Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne ja työvoiman saatavuus. Pirkanmaalla kilpailutilanne mainitaan ennen työvoiman saatavuutta hieman useammin pahimpana esteenä kehittämiselle.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Noin joka neljännellä koko maan ja joka viidennellä Pirkanmaan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on näistä kahdella viidestä. Pirkanmaan alueella palvelujen vientiä on harvemmalla kuin koko maassa. Pk-yritykset hyödyntävät digitaalisista työkaluista ja palveluista yleisimmin omia internet-sivuja sekä sosiaalista mediaa.

Omistajanvaihdos

Yli puolet vastanneista koko maan ja alueen pk-yrityspäätäjistä ei suunnittele omistajanvaihdosta. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamista suunnittelee koko maassa ja alueella noin joka viides.

Sisällys

Esipuhe	2
Tiivistelmä	3
1. Johdanto.....	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. Yritysten osuudet toimialoilla	7
3. Yritykset ja työllisyys	8
4. Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus ja uusiutuminen	12
6. Pk-yritysten kansainvälistyminen	14
7. Pk-yritysten kehittämisen tarpeet ja esteet	16
8. Pk-yritysten rahoitus.....	17
9. Digitaalisuus liiketoiminnassa	22
10. Omistajanvaihdos.....	24
Suomen Yrittäjien ja aluejärjestöjen yhteystiedot	25
Finnvera Oyj:n ja toimipisteiden yhteystiedot	26
Työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten yhteystiedot	27

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, syksy 2018, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

taloustutkimus oy

FINNVERA

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2018

Alueraportti, Pirkanmaa

1. Johdanto

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä teki-
jöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 4636 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2018. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Pirkanmaan alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskenta-perusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

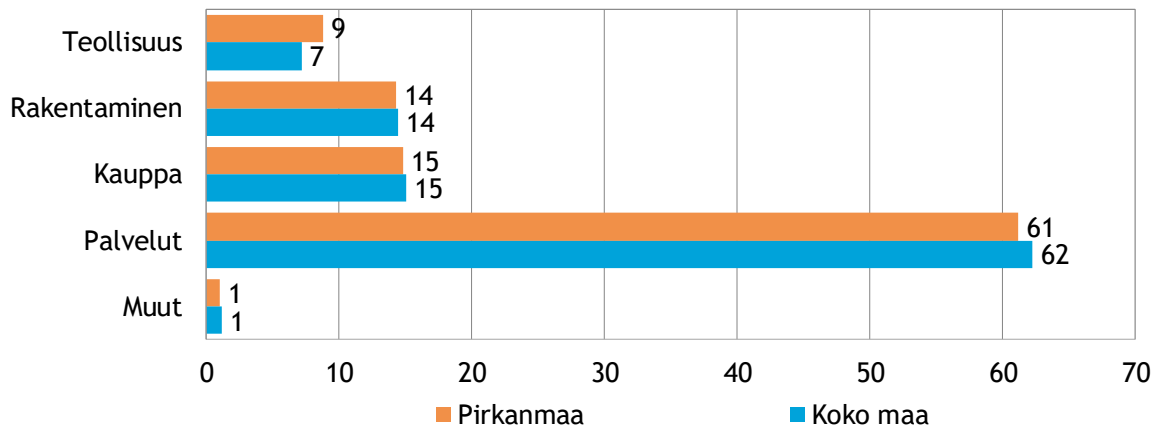
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	Pirkanmaa	533	100
Päätoimiala	Teollisuus	74	14
	Rakentaminen	68	13
	Kauppa	92	17
	Palvelut	299	56
Liikevaihto vuonna 2017	alle 0,2 miljoonaa euroa	310	58
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	89	17
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	38	7
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	30	6
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	12	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	32	6
	5 miljoonaa euroa tai yli	20	4
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	39	7
	Kasvuhakuiset	191	36
	Asemansa säilyttäjät	159	30
	Ei kasvutavoitteita	125	24
	Toimintansa lopettavat	17	3
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	101	20
	Ei	407	80
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	114	21
	1990-1999	89	17
	2000-2009	136	26
	2010-	193	36

2. Yritysten osuudet toimialoilla

Suomessa oli 283 563 yritystä [1] vuonna 2016. Näistä yrityksistä noin 25 465 toimi Pirkanmaan alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli 62 %, kaupan 15 %, rakentamisen 14 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Pirkanmaan alueella oli teollisuusyrityksiä koko maata suhteellisesti hieman enemmän ja muiden päätoimialojen yrityksiä alueella oli saman verran kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous.

3. Yritykset ja työllisyys

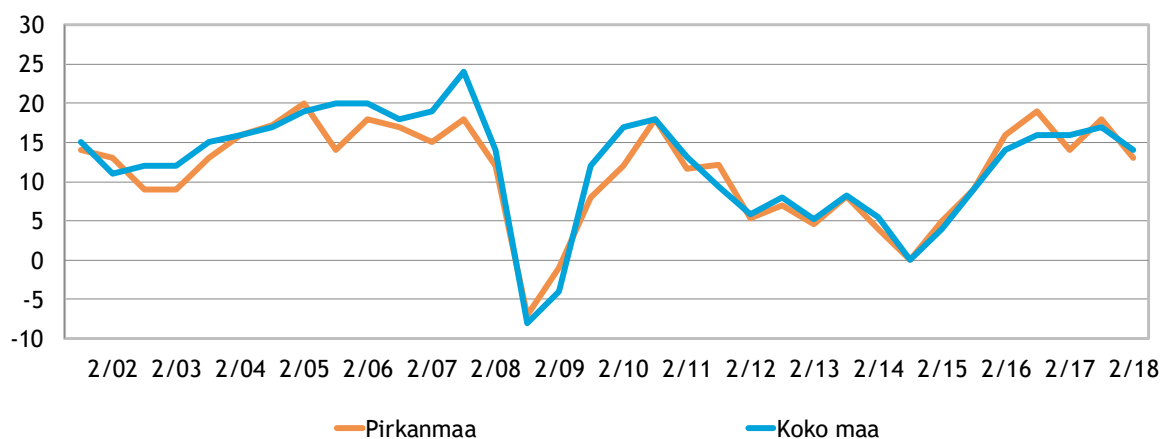
Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 573 000 henkeä vuoden 2018 toisella neljänneksellä huhti-kesäkuussa. Lukema on 79 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Sekä palkansaajia että yrittäjiä oli jonkin verran enemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 8,2 % [2] kesäkuussa 2018, kun se edellisvuoden kesäkuussa oli 9,9 %. Pirkanmaan alueella työskenteli vuoden 2018 toisella vuosineljänneksellä yhteensä 238 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 9,4 % [4]. Työttömyysaste on laskenut alueella 1,8 prosenttiyksikköä vuoden 2017 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Pirkanmaa	19	75	6	13
Koko maa	21	72	7	14

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2018. Syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista joka viides (21 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja alle joka kymmenes (7 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14 (keväällä +17). Pirkanmaan alueella muutos on samansuuntainen kuin koko maassa saldoluvun ollessa nyt +13, kun se keväällä oli +18.

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, kesäkuu, 3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain, kesäkuu, 4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2018, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain, kesäkuu 2017.

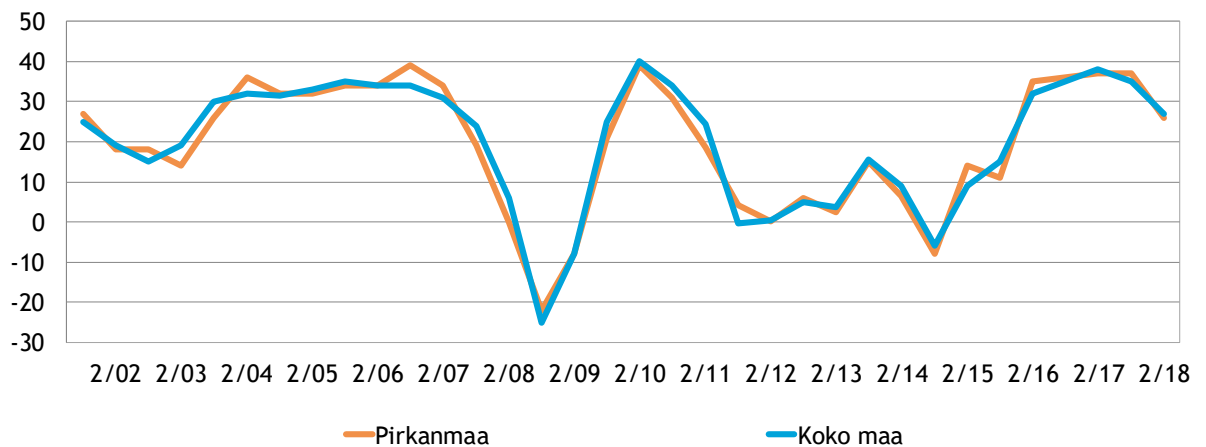
4. Pk-yritysten suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset koko maassa jäivät kevään 2018 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on +27, kun se keväällä oli +35. Noin puolet (53 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 37 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 10 % huononevan. Pirkanmaan alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku +26 on koko maan tasalla. Alueella tilanne nähdään kevään 2018 tilannetta selvästi heikompana, saldoluku oli tuolloin +37. Suhdanteiden paranemista ennakoi nyt alueella selvästi harvempi ja ennallaan niiden arvioi pysyvän useampi kuin keväällä.

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Pirkanmaa	36	54	10	26
Koko maa	37	53	10	27

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

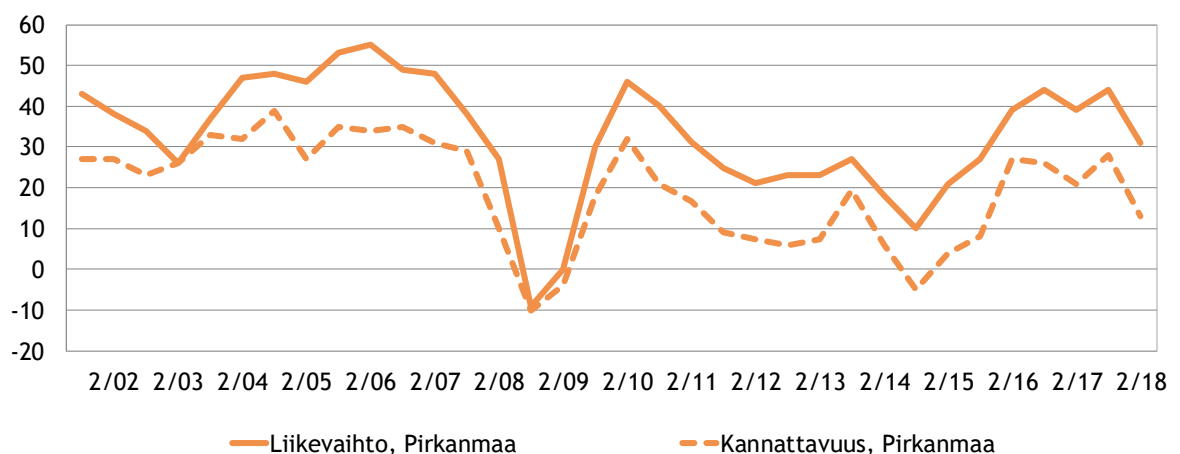
	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Pirkanmaa	43	45	12	31
Koko maa	48	39	14	34
Investointien arvo				
Pirkanmaa	21	60	19	1
Koko maa	21	60	19	2
Panostukset kansainvälistymiseen				
Pirkanmaa	10	69	21	-11
Koko maa	13	67	20	-7
Viennin arvo				
Pirkanmaa	9	74	17	-8
Koko maa	13	69	19	-6
Tuonnin arvo				
Pirkanmaa	10	74	16	-6
Koko maa	11	71	18	-8
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Pirkanmaa	39	55	6	32
Koko maa	43	50	7	36
Materiaalien hinnat				
Pirkanmaa	49	46	4	45
Koko maa	47	50	4	43
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Pirkanmaa	47	48	5	42
Koko maa	46	49	5	41
Kannattavuus				
Pirkanmaa	30	52	18	13
Koko maa	36	48	17	19
Vakavaraisuus				
Pirkanmaa	33	59	8	25
Koko maa	36	54	10	26
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Pirkanmaa	24	68	8	16
Koko maa	28	63	9	19
Tilausten määrä				
Pirkanmaa	41	48	11	31
Koko maa	44	44	12	32

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +43) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+41). Myös palkkakustannusten nousuun (+36) ja liikevaihdon kasvuun (+34) uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä jäävät koko maassa hieman kevyttä heikommiksi saldoluvun ollessa nyt +2 (kevällä +4).

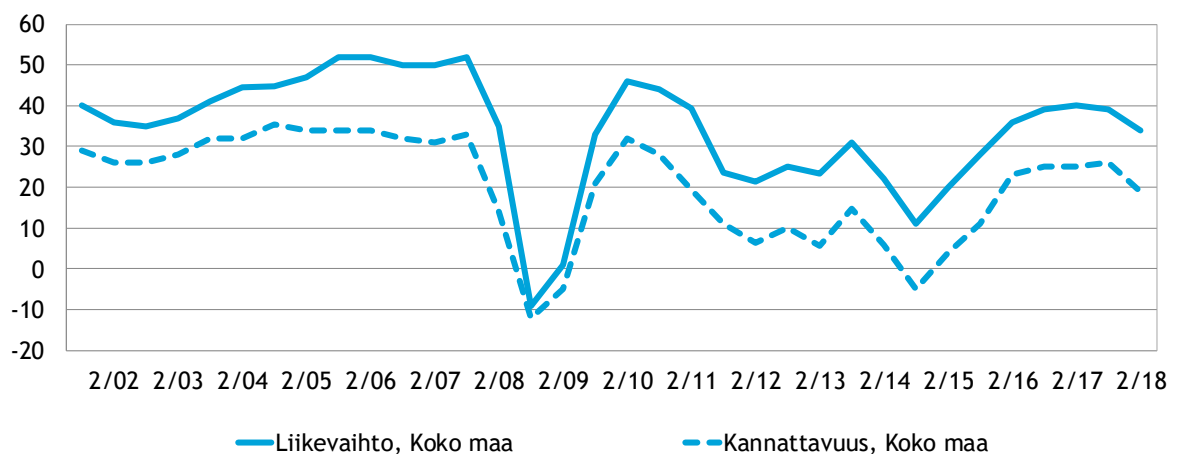
Pirkanmaan alueella uskotaan koko maan tapaan myös vahvimmin materiaalien hintojen nousuun (+45). Seuraavaksi vahvimmat odotukset alueella kohdistuvat lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+42). Alueella odotukset investointien arvon kehityksestä ovat saldoluvun perusteella edelleen niukasti positiiviset (saldoluku nyt +1, kevällä +4).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa. Alueella odotukset molempien osatekijöiden kehityksestä ovat selvästi heikommät kuin kevällä 2018. Koko maan pk-yritysten odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä jäävät myös heikommiksi kuin kevällä.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

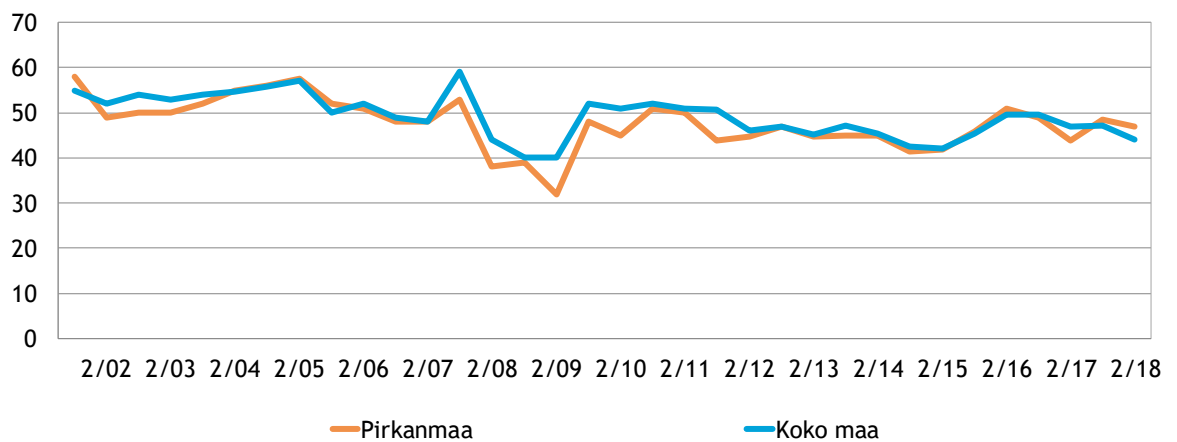
Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (35 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi kevään 2018 tapaan 3 % koko maan pk-yrityksistä. Myös Pirkanmaan alueella on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (38 %). Vastaavasti kuin kevään otoksessa, myös nyt yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 2 % alueen vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on koko maassa ja alueella hieman vähemmän kuin keväällä.

Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
Pirkanmaa	8	38	31	20	2
Koko maa	9	35	33	20	3

Koko maassa ja alueella voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä yhteensä on hieman vähemmän kuin keväällä 2018.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Vastaavasti kuin keväällä, investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Molempien osuudet ovat alueella lähes vastaavat kuin kevään 2018 otoksessa.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

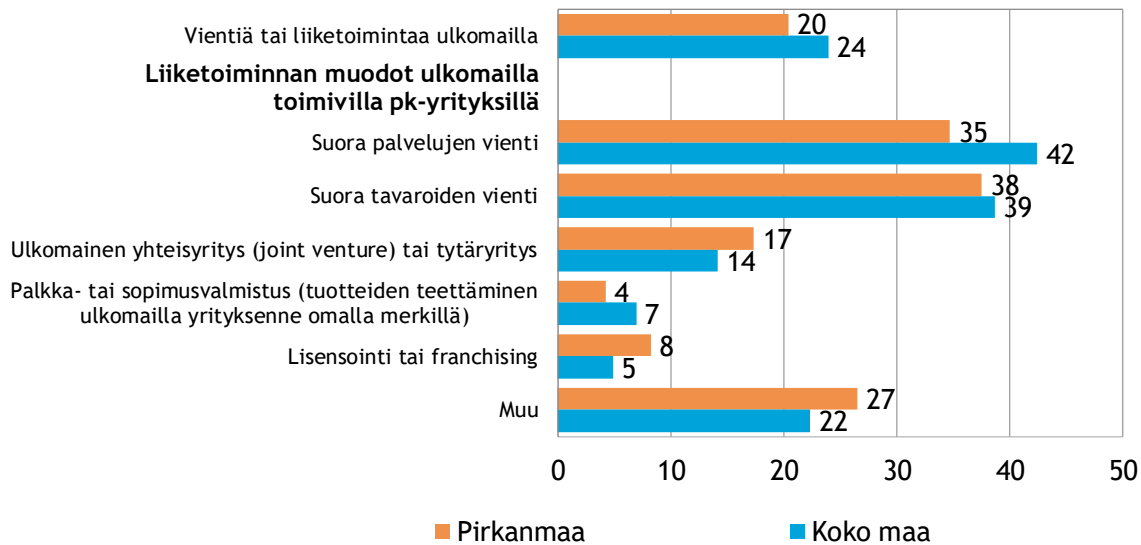
	Pirkanmaa	Koko maa
Investoinnit	77	75
Uuden henkilöstön palkkaaminen	42	43
Henkilöstön koulutus	58	59
Organisoitua työtä uudella tavalla	49	51
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	32	36
Laajentuminen uusille markkinoille	23	24
Uusien teknologioiden käyttöönotto	26	26
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	12	20
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	14	15

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. Pk-yritysten kansainvälistyminen

Tämän syksyn otoksessa noin joka neljännellä koko maan ja joka viidennellä Pirkanmaan alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suora palvelujen vientiä ja suoraan tavaroiden vientiä on näistä noin kahdella viidestä. Pirkanmaan alueella palvelujen vientiä on harvemmalla kuin koko maassa.

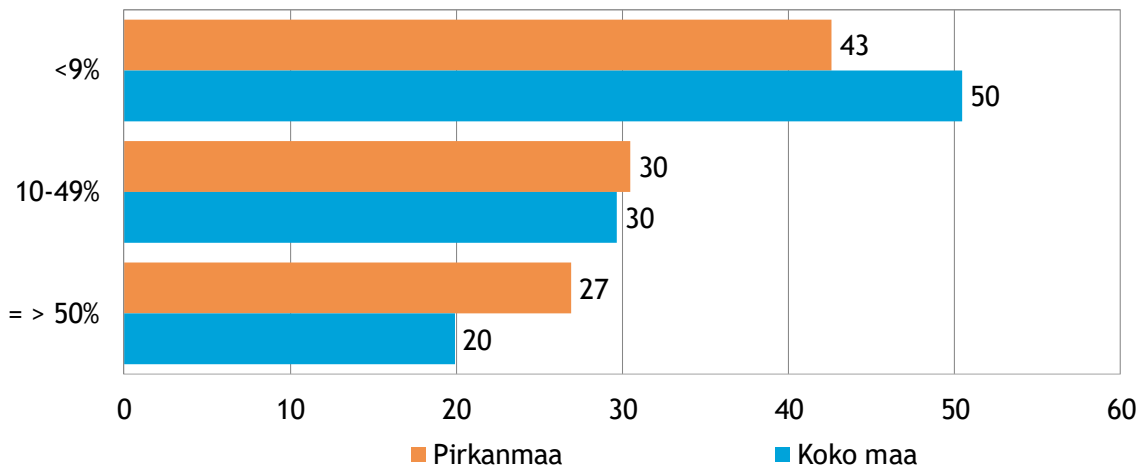
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

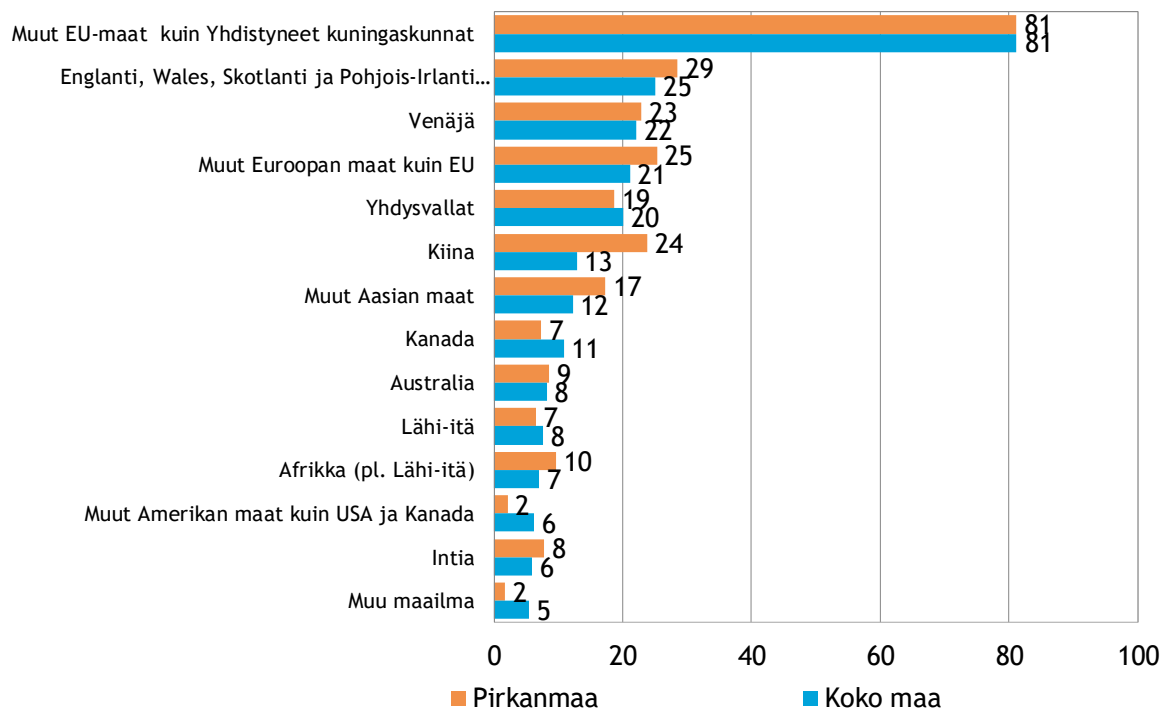
*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Noin puolella koko maan ja kahdella viidestä (43 %) alueen suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliiketoiminnasta on alle 9 %.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliiketoiminnasta vuonna 2017, % yrityksistä

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

Koko maan ja alueen pk-yrityksistä noin joka kuudennella on suoraa tuontitoimintaa.

Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Pirkanmaa	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	16	17

7. Pk-yritysten kehittämisen tarpeet ja esteet

Koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisesä ja koulutuksessa sekä yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa.

Taulukko 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %, */

	Pirkanmaa	Koko maa
Johtaminen	18	21
Yrityksen hallitustyöskentely	6	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	32	37
Markkinointi ja myynti	51	53
Vienti ja kansainvälistyminen	6	7
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	19	19
Tuotanto ja materiaalityöskentely, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	20	19
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	39	36
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	8	8
Ei kehittämistarpeita / ei osaa sanoa	18	16

Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne ja työvoiman saatavuus. Pirkanmaalla kilpailutilanne mainitaan ennen työvoiman saatavuutta hieman useammin pahimpana esteenä kehittämiselle.

Taulukko 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, % */, **/

	Pirkanmaa	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	12	10
Kustannustaso	14	13
Kilpailutilanne	18	16
Rahoitus	10	10
Työvoiman saatavuus	16	16
Resurssitekijät (pl. työvoiman saatavuus)	5	8
Yleinen suhdannetilanne / taloustilanne	10	12
Ei osaa sanoa	15	14

*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

**/ Keväällä 2018 työvoiman saatavuus sisältynyt resurssitekijöihin.

8. Pk-yritysten rahoitus

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yrityksistä noin joka kuudennella vastanneista on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Koko maan osalta tämä tilanne on lähes vastaava kuin keväällä 2018. Pirkanmaan alueella maksuvaikeuksia kokeneita on hieman enemmän kuin kevään otoksessa.

Taulukko 10. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pirkanmaa	84	16
Koko maa	85	15

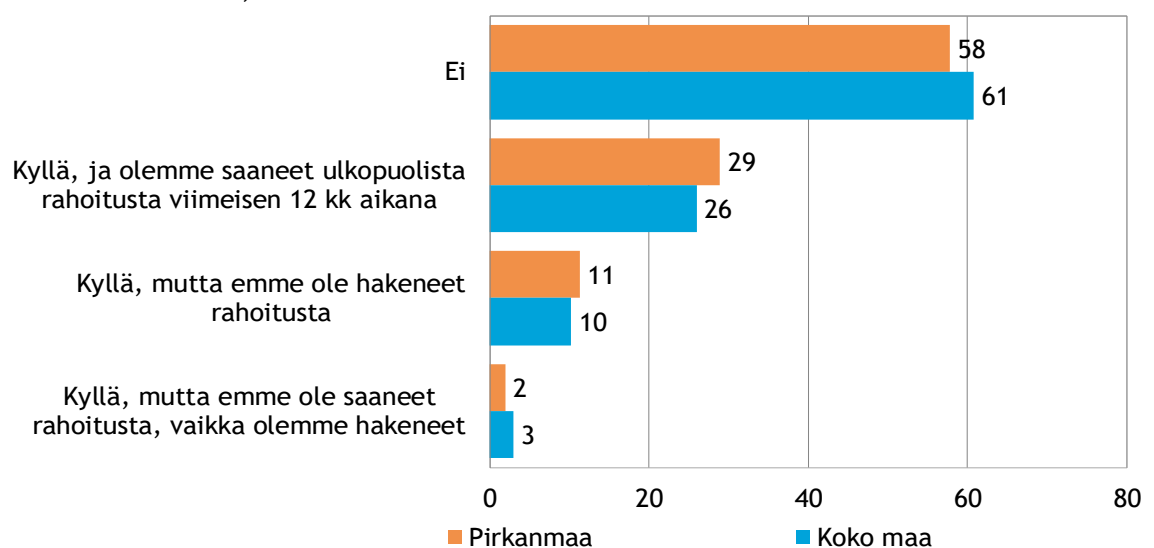
Koko maan ja alueen vastanneista pk-yrityksistä noin puolella on lainaa rahoituslaitoksilta.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
Pirkanmaa	50	50
Koko maa	53	47

Koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yrityksistä noin kuudella kymmenestä ei ole ollut tarvetta hankkia rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Koko maassa joka neljäs ja alueella alle joka kolmas sanoo tarvetta olleen ja nämä ovat myös hakeneet ja saaneet rahoitusta lähimmän vuoden aikana. Joka kymmenes vastaajista sanoo tarvetta olleen, mutta ei ole hakenut rahoitusta. Kolme prosenttia koko maan ja kaksi prosenttia alueen vastaajista sanoo olleen tarvetta rahoitukselle ja on myös hakenut rahoitusta, mutta ei ole sitä saanut.

Kuva 10. Onko yrityksellänne ollut viimeisten 12 kk:n aikana tarve hankkia rahoitusta, %

Pk-yritykset ovat ottaneet rahoitusta yleisimmin pankista.

Taulukko 12. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Pirkanmaa	Koko maa
Pankista	71	69
Rahoitusyhtiöstä	22	30
Vakuutusyhtiöstä/työeläkevakuutusyhtiöstä	3	2
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	3	3
Bisnesenkeltä (eli yksityiseltä henkilösijoittajalta)	1	4
Finnverasta	19	15
Business Finlandilta (aiemmin Tekes)	3	5
ELY-keskuksista	7	5
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta	0	0
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta (ml. pörssi ja vaihtoehtoiset markkinapaikat)	0	0
Joukkorahoituksen kautta	1	1
Muualta	11	7

Valtaosa, noin kolme neljästä koko maan ja alueen pk-yrityksestä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 13. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana, %

	Ei	Kyllä
Pirkanmaa	75	25
Koko maa	77	23

Pk-yritykset aikovat hakea ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista, seuraavaksi yleisimmin rahoitusyhtiöstä ja Finnverasta.

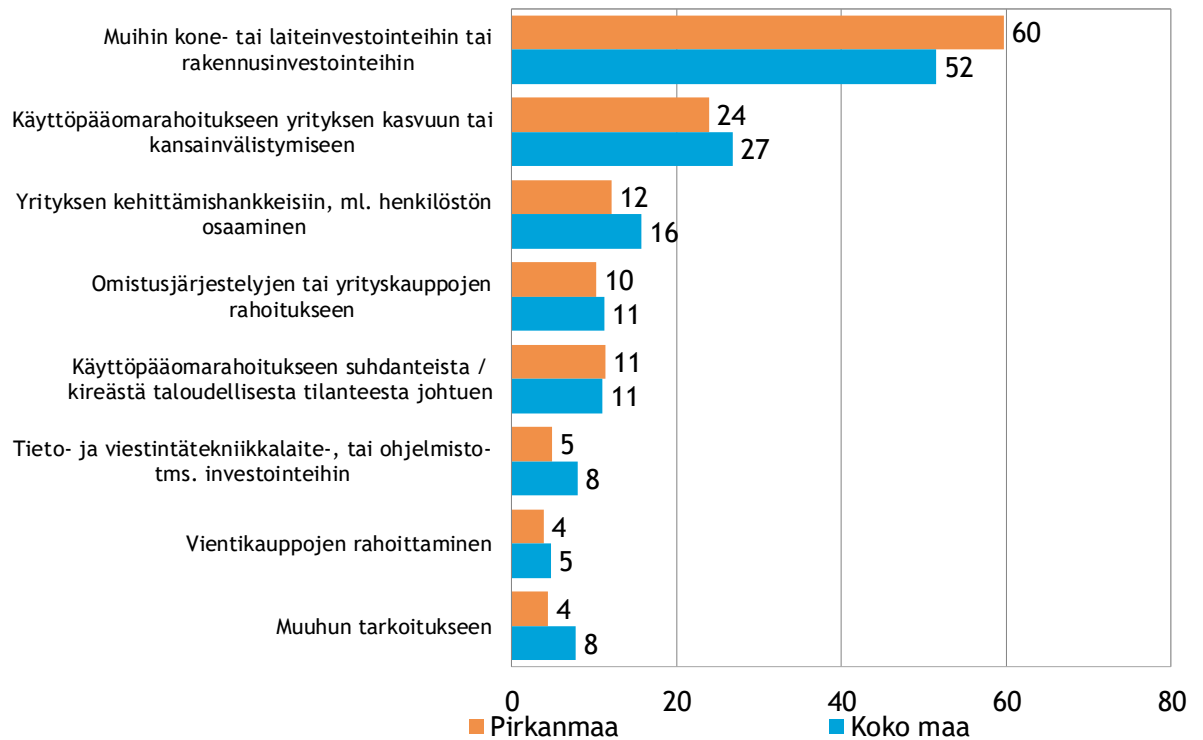
Taulukko 14. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta, %, */

	Pirkanmaa	Koko maa
Pankista	70	68
Rahoitusyhtiöstä	26	32
Vakuutusyhtiöstä/työeläkevakuutusyhtiöstä	8	5
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	14	8
Bisnesenkeliltä (eli yksityiseltä henkilösijoittajalta)	8	9
Finnverasta	22	19
Business Finlandilta (aiemmin Tekes)	11	14
ELY-keskuksista	10	10
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta	0	1
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta (ml. pörssi ja vaihtoehtoiset markkinapaikat)	1	1
Joukkorahoituksen kautta	2	2
Muualta	10	9

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Koko maassa ja samoin Pirkanmaan alueella ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää selvästi yleisimmin muihin kone- ja laiteinvestointeihin tai rakennusinvestointeihin. Käyttöpääomarahoitusta yrityksen kasvuun ja kansainvälistymiseen on toiseksi yleisin ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus.

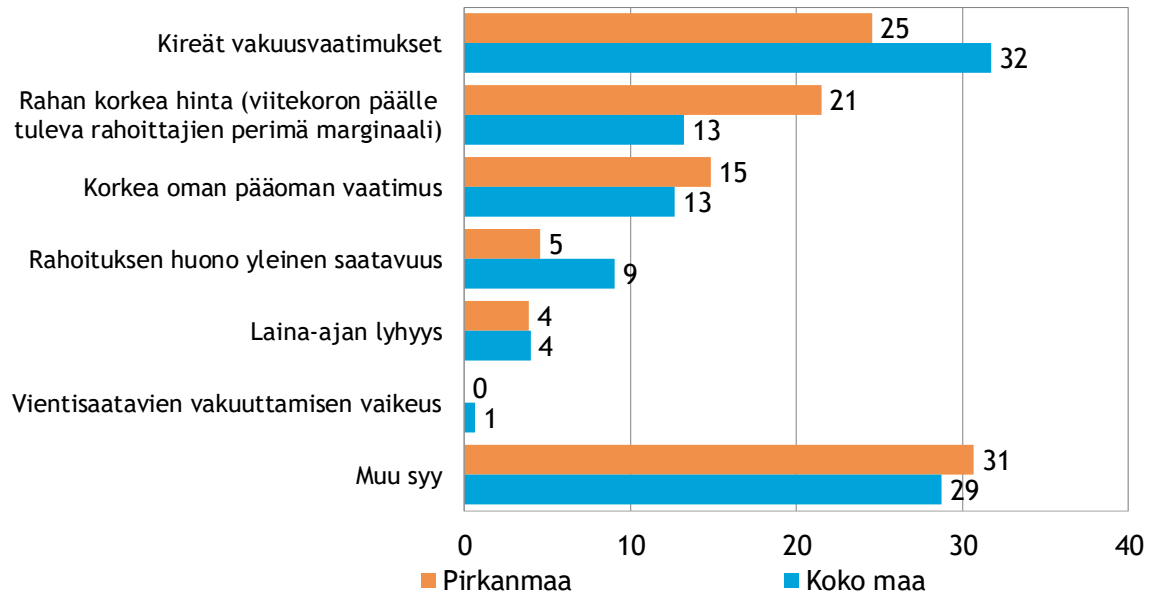
Kuva 11. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa.

Kireät vakuusvaatimukset muiden syiden ohella ovat koko maassa tärkeimmät syyt sille, että pk-yrityksissä ei ole haettu tai saatu rahoitusta. Pirkanmaalla rahan korkean hinnan mainitsee keskimääräistä useampi kuin koko maassa.

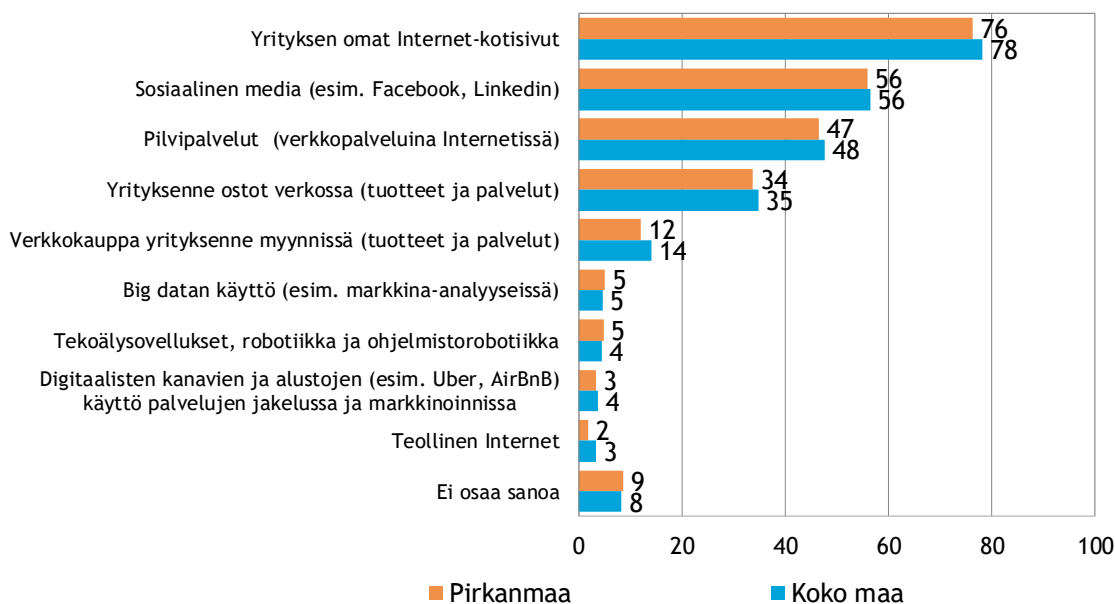
Kuva 12. Tärkeimmät syyt sille, että ei ole hakenut tai saanut rahoitusta, %

9. Digitaalisuus liiketoiminnassa

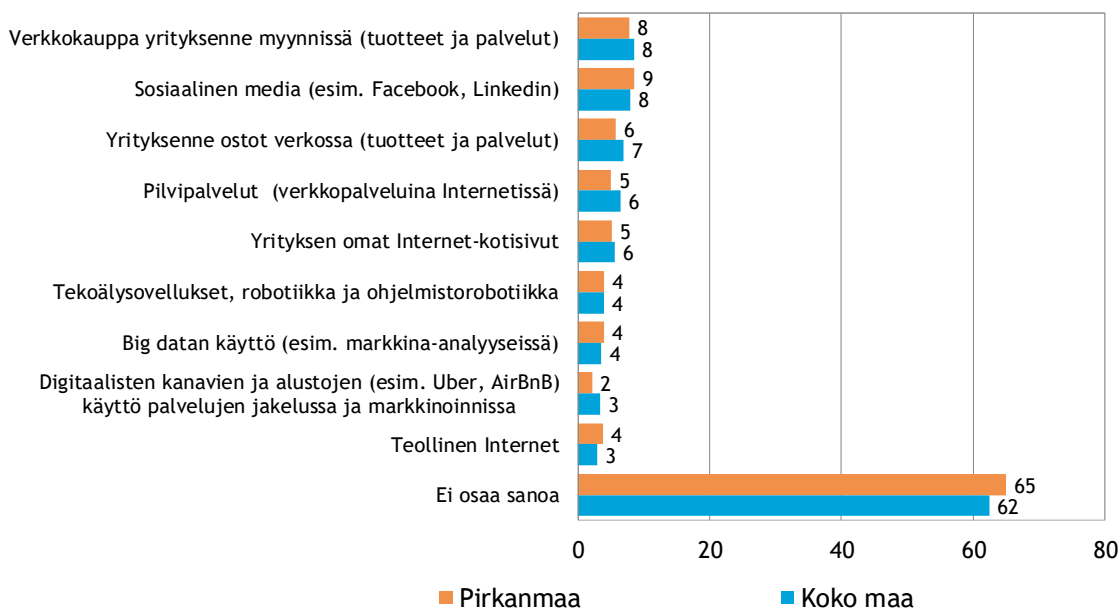
Noin kolmella neljästä koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Kuva 13. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %

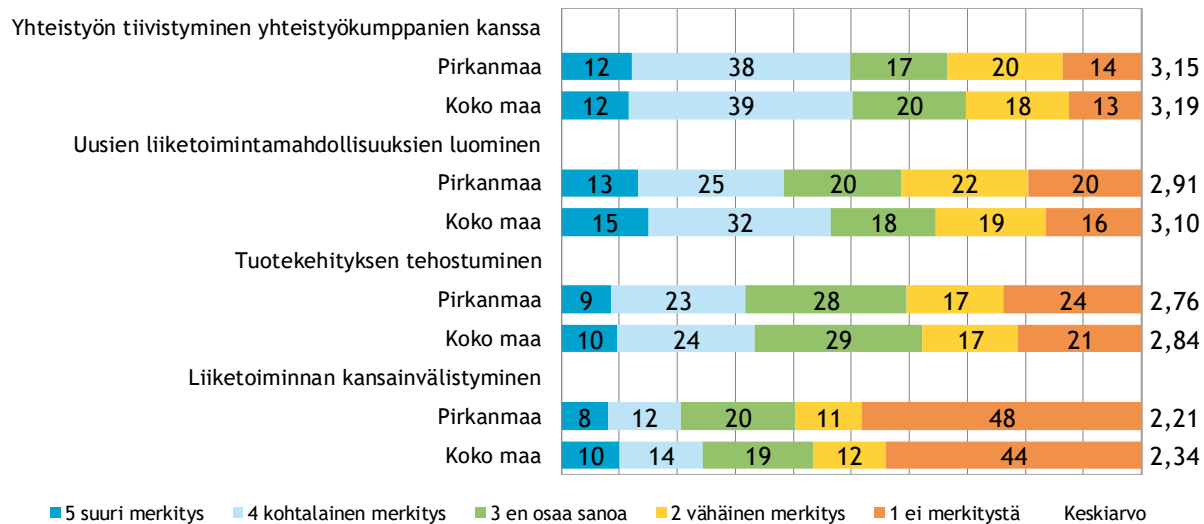
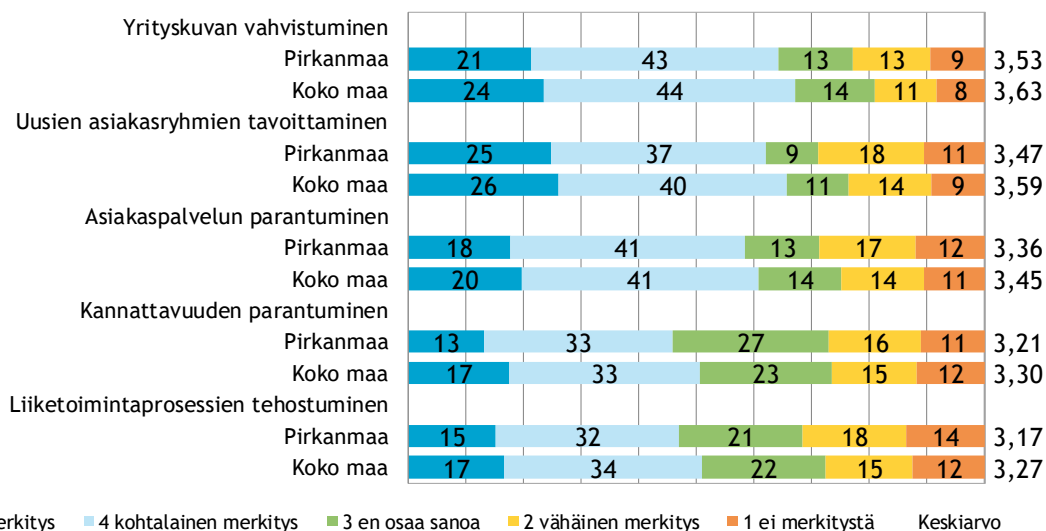
Kuva 14. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, %

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja Pirkanmaalla 8 % otoksen pk-yrityksistä. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimiksi digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa.

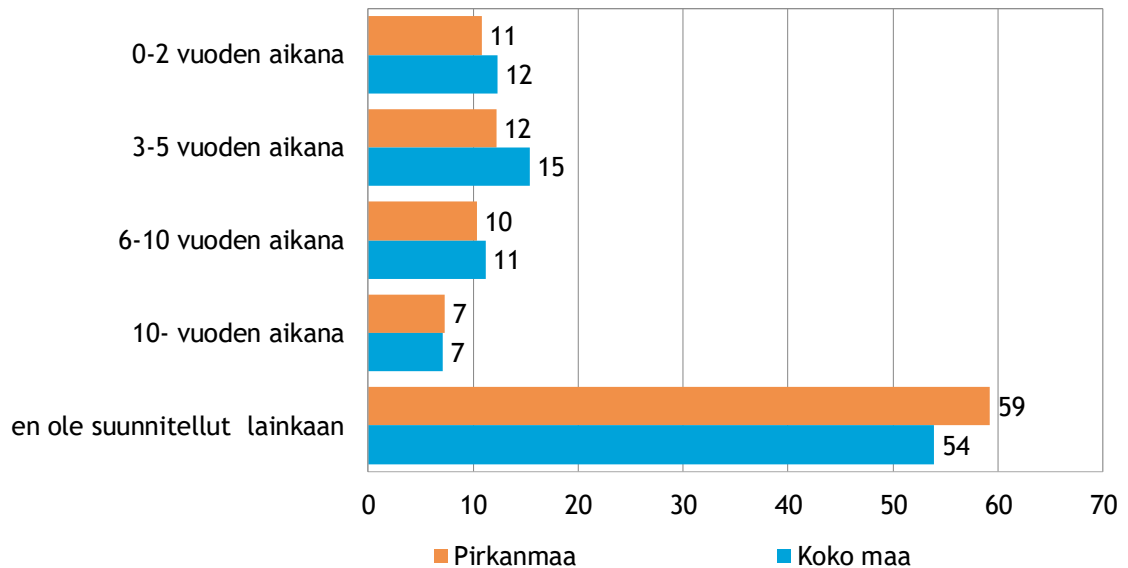
Kuvat 15-16. Arvioikaa seuraavia liiketoiminnan digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitystä yrityksellenne

10. Omistajanvaihdos

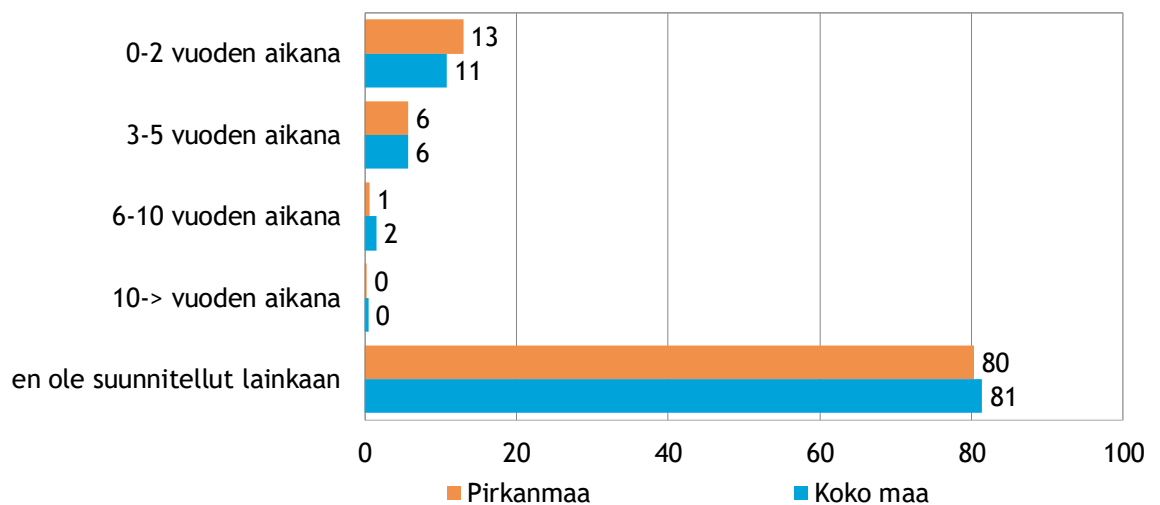
Yli puolet kyselyyn vastanneista koko maan ja kolme viidestä Pirkanmaan alueen pk-yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut omistajanvaihdoksen toteuttamista lainkaan. Omistajanvaihdosta suunnittelevat aikovat toteuttaa vaihdoksen useimmiten seuraavan viiden vuoden aikana.

Kuva 17. Omistajan vaihdoksen suunnittelu, %

Valtaosa, neljä viidestä pk-barometrikyselyyn vastanneista yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut yrityksen tai liiketoiminnan ostamista lainkaan. Yrityksen tai liiketoiminnan osto toteutettaisiin yleisimmin lähitulevaisuudessa, seuraavan kahden vuoden aikana. Koko maassa ja Pirkanmaalla neljä viidestä yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta kiinnostuneesta sanoo tarvitsevänsä oston ulkopuolista rahoitusta.

Kuva 18. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisen suunnittelu, %

Suomen Yrittäjien ja aluejärjestöjen yhteystiedot

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki
PL 999, 00101 Helsinki
toimisto@yrittajat.fi
puhelin 09 229 221
yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT

Valtakatu 51, 53100 Lappeenranta
yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin 06 420 5000

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT

Sammonkatu 12, 50130 Mikkeli
yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

HELSINGIN YRITTÄJÄT

Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

HÄMEEN YRITTÄJÄT

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

KAINUUN YRITTÄJÄT

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT

Lutakonaukio 7, 40100 Jyväskylä
yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

KYMEN YRITTÄJÄT

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
yrittajat.fi/kymi
puhelin 044 012 4190

LAPIN YRITTÄJÄT

Hallituskatu 26, 2. krs, 96100 Rovaniemi
yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 200

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT

Laukontori, Kehräsaari B, 2. krs, 33200 Tampere
yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT

Linnunlahdentie 2, 80110 Joensuu
yrittajat.fi/pohjoiskarjala
puhelin 050 367 5194

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Isokatu 4, 90100 Oulu
yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT

Vesijärvenkatu 15, 15140 Lahti
yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 322 4300

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT

Tekniikantie 12, 02150 Espoo
yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
puhelin 010 422 1400

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT

Raastuvankatu 12-14 D, 65100 Vaasa
yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 050 463 2370

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT

Isolinnankatu 24, 28101 Pori
yrittajat.fi/satakunta
puhelin 050 312 9301

SAVON YRITTÄJÄT

Kauppakatu 28 B, 3. krs, 70110 Kuopio
yrittajat.fi/savo
puhelin 044 368 0507

UUDENMAAN YRITTÄJÄT

Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT

Brahenkatu 20, 20100 Turku
yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

Finnvera Oyj:n ja toimipisteiden yhteystiedot

PÄÄKONTTORI FINNVERA OYJ

Vaihde: 029 460 11

Puhelinpalvelu: 029 460 2580

Sähköposti: etunimi.sukunimi@finnvera.fi

www.finnvera.fi

HELSINKI

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET

HELSINKI

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15 rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Piippukatu 11, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Askonkatu 2, 7. krs, 15100 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs, 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Kalevantie 2, 33100 Tampere

TURKU

Humalistonkatu 1, 20100 Turku

VAASA

Virastotalo, Wolffintie 35, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO

FINNVERA PLC

Representative Office in St. Petersburg

Finland House

Ul. Bolshaya Konyushennaya 4-6-8

191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta

puh. +358 405 088 956

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten yhteystiedot

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS
Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS
Jääkärikatu 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS
Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS
Salpausselänkatu 22, 45101 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS
Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS
Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS
Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS
Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS
Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS
Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS
Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS
Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS
Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

